

*Aastal 1917 ajalehtedes avaldatud teateid Rostovi Eesti Klubi kohta. Lõuna-Venemaa: Rostov Doni ääres. Klubi asutamine (3. mail 1917). Professor Elmar Rosenthal. Karl Solon (ka Salon). Õpetaja Friedrich Sauer. Pangadirektor Rudolf Renning. Proviisor Karl Hallik (Allik). August Ratassepp. Raamatupidaja Jüri Markus. Arjaks (Arjakas?). Preilid Paldrok ja Pihtel. Nahhitševani eestlased. Klubi ruumid, tegevus, lugemislaud. Kutse klubiga liituma. Väikerahvas-
te liidu asutamine Rostovis. Rostovi Eesti Klubi pöördumine Kesk-Venemaa eesti kongressi poole. Klubi koosoleku kirjeldus, huvi Eesti asjade vastu. Digiteeris A. Aule, kirjaviis muutmata.*

Postimees (nr. 102), 8. mai 1917, lk. 3

„Postimehe” eratelegramm, Rostowist D/ä.

„Rostowi Eesti klubi protesterib Tartu ülikooli kaotamise vastu, mis vägede pääjuhataja seletust tähelepannes sõjalise ärakaalumise põhjendatud ei ole. Klubi awaldab lootust, et Tartu linn silmapilkugi ilma kõrgema hariduse-
taimelawata ei jää. Oleme sügawalt pahandatud 1. mail Tallinnas toimepan-
dud Eesti rahwuslise lipu teotamise üle. Awaldame tänu nendele, kes südilt eestlaste õiguste eest seisawad ja loodame, et nad ka tulewikus nõrkemata hoolega walwusel on.

Sekretär Sauer.”

Päevaleht (nr. 114), 27. mai 1917, lk. 2

Eesti klubi Rostowis.

Rostowis Doni ääres oli 3. mail Läti Seltsi ruumides professor Rosenthali juhatusel Rostowis elawate eestlaste koosolek. Tehti otsuseks Rostowi Eesti klubi asutada ja seati selle põhjuskiri kokku. Peale waheaja kui koosolijad endid klubi liikmeteks sisse olid kirjutanud, algas Eesti klubi esimene koosolek. Esimeheks waliti professor Rosenthal, teisteks eestseisuse liikmeteks kontorist Solon, kooliõpetaja Sauer, pangadirektor Renning ja prowisor Allik, eestseisuse liikmete kandidatideks inshener Ratassepp, herrad Markus ja Arjaks ja neiud Paldrock ja Pihtel. Korteriküsimuses, mis Rostowis praegu haruldaselt teraw on, oli kohaliku Rostowi klubi poolt lahkeste vastu tulnud, nii et Eesti klubi oma tegewust esialgselt Rostowi klubi suweruumides wõib alga-
da. Peale korralduse küsimuste lõpetamist wahetati mõtteid kodumaa tähtsamate päewaküsimuste üle ja saadeti „Postimehes” awaldamiseks protest nende tumedate jõudude tegewuse vastu, kes otsustanud näiwad olewat Tartu ülikooli iga hinna eest ära lõhkuda ja ta warandust nelja tuule poole laiali pillawad, ehk küll wäe ülemjuhatus selgel sõnal ütelnud on, et meie maad ot-

sekohe veel mingisugune sõja hädaoht ei ähwarda. Tallinnas wabadusepühal ette tulnud Eesti rahwusliste lippude teotamist mõistsid kõik koosolijad, oma muidu lahkuminewatest politilistest waadetest hoolimata, ühel meelel kõige käredamal wiisil hukka. Mõnelt poolt awaldati lootust, et Eesti töölised selles teos ilma süüta on. Isewalitsuse langemise pühitsemise päewadel on kõige rõhutatud rahwuste lippudel kui rahwuslise üheõigusluse märgil oma auga teenitud ase wabastuse ja wennastuse punase lipu kõrwal. Mis õigust oli siis kellegil wabadusewõitlejal wana walitsuse shandarmina üles astuda, kui Eesti tööline oma rahwuslise lipuga tunnistas, et ta isewalitsuse aastasadasi kestnud kahewõrdse tagakiusamise peale waatamata ikkagi eestlane on. Edukalt oma õigusi kaitseda ja elamisewäärilist uut korda luua suudame meie ainult siis, kui meie südikalt kokku hoiaime.

Kui meil aga peaks inimesi olema, kes arwawad, et nende edumeelsus neid ei luba teistega ühes oma kodumaa ja suguwendade õigusi kaitsta, siis waadaku nad Soome, kus praegu just sotsialdemokratid nende õiguste kaitseks palju kindlamalt üles astuwad, kui kodanlised parteid.

Neile kõigile, kes wiimasel ajal meie rahwa õigusi nii südilt ja edukalt on kaitse nud, awaldab Rostowi Eesti klubi oma südamlikku tänu ja loodab, et nad edaspidi niisama walwel saawad olema.

Fr. Sauer.

Postimees (nr. 148), 5. juuli 1917, lk. 4

Piirirahwaste liit Rostowis D. ä.

Koosolekul, mis D. ä. Rostowi ia Nahitshewani eestlased Rostowi Eesti klubis ära pidasid, rääkis R. Renning sellest lahkumõttelisest wahekorrast, mis Wene ringkondade ja piirirahwaste wahel wiimaste enesemääramise õiguse alal tõusnud, seletades, kuidas wenelaste poolt selles küsimuses suurt tagasikiskumist olla näha, mille tõenduseks kõneleja näitusi tõi ja toonitas, et piirirahwad ei pea siin nendele vähematgi tagasikiskumist ega omalt poolt tagasiandmist lubama. — Edasi räägiti koosolekul, kui wähe olla eestlaste seas isamaalasi ja rahwuslasi, showinistisid mitte ühtegi. Kodumaa tegelased pidawat end wõimsamalt awaldama, et mitte niisugused mehed, kui „kiirlased”, rahwa meeli segama ei pääseks. „Kiirlasi” nimetati äraandjateks. Koosolekul wõeti järgmine otsus wastu:

Silmas pidades, et meie tõsised elunõuded ei luba wiiwitust, wõimata ja wäljakkannatamata on ikka edasi teise ja kolmanda järgu kodanikud olla, ning arwesse wõttes, et Weneriigis õige rohke arw mittewalitsewaid rahwaid on, — tegi koosolek otsuseks wiibimata Rostowis D. ä. elawate wäikerahwaste liitu asutada, mille esialgne siht olgu:

1) Kohalistes omawalitsuse asutustes wäikerahwaste huwisid kaitseda.

- 2) Sammusid astuda, et üleriikline wäikerahwaste liit saaks p alinnas elule kutsutud, mis rutulisi tegelikka samme astuks wäikerahwaste eest.

Lisam.: Wäikerahwaste keskkoha loomine olgn kodumaa tegelaste ülesanne, osanikkude liidud saawad keskkoha igapidi toetama.

- 3) Kindlalt üles astuda eeltulewatel walimistel Asutawasse kogusse.

Selles sihis waliti neljaliikmeline komitee: hrd R. Renning, F. Sauer, K. Solon ja J. Markus, kellele tehti kohuseks wiibimata teiste rahwaste organisatsioonidega (leedulaste, ukrainlaste, lätlaste, grusiinlaste, armenlaste, poolakate ja muhamedlaste) l abir aakimist alata. Olgu tähendatud, et mitmed nimetatud rahwaste awalikud tegelased juba waremalt kiitsid liidu asutamise mõtte h aaks ja tarwilikuks.

Lõpuks awaldati tungiwalt soowi, et *kodumaa rahwa juhid nõnda kiirelt, kui wähegi wõimalik, kutsuks p alinnas wäikerahwaste liidu (keskkoha) elule ja ühes sellega asutaks alalise koost otawa büroo. Asunikud peaks asutama suuremates linnades kohalikud liidud.*

Kui ühel jõul ja nõul t otame ja julgelt wälja astume, siis ei j a meie mitte edaspidi teistele rõhuda.

Karl Solon,

Rostowi D.  . Eesti klubi abiesimees.

Postimees (nr. 140), 26. juuli 1917, lk. 2

Petrogradi ajaleht Vabadus (nr. 37), 3. august 1917, lk. 2

Rostowist D.  .

Rostowist D.  . Siinsed eestlased asutasid „Eesti klubi”. Asutuse eesmärgiks on: 1) kõiki Rostowi, Nahitsshewani ja lähema ümbruskonna eestlasi ühendada; 2) sidet kodumaa ja asunduste wahel luua; 3) asunikkuudele hariduslist ja moralilist abi anda; 4) kohalistes linnades Eestit tutwustada; 5) kodumaa kulturlistele asutustele j udum oda abi anda. Klubi leidis w hese kuulamise järele omale ilusad ruumid (kohalises intelligentide klubis). Klubil on juba mitu koosolekut olnud. Eestseisus on: esimees — professor Elmar Rosenthal, abiks  rijaoskonna juht Karl Salon, kirjatoim. g mnasiumi õpet. Fridr. Sauer, kassap. prowisor Karl Hallik, ilma kindla ametita — pangadirektor Rud. Renning, cand. insener Aug. Ratassepp ja raamatup. Jüri Markus. Klubil on lugemiselaud paremate Eesti ajalehtedega. Klubi on ühele waesele perekonnale abi annud ja Eesti Rahwa Museumi heaks annetusi saatnud. Eestiga tutwustamiseks on klubi omalt poolt mitmed artiklid kohalistes Wene lehtedes awaldanud. Klubi palub kõiki Rostowi ja selle ümbruse eestlasi klubi liikmeks astuda ehk wähemalt oma adressid klubile teatada: РОСТОВЪ НА ДОНУ.

Ростовскій клубъ, Большая Садовая, рядомъ съ городск. садомъ, Эстонскій клубъ.

Palutakse ka teisi ajalehti neid teateid ära trükkida.

Karl Salon.

Petrogradi ajaleht Vabadus (nr. 65), 7. september 1917, lk. 2

Rostowi D. ä. Eesti Klubi

pööras järgmiste ettepanekutega Moskva Kesk-Wenemaa Eesti kongressi poole, mida siin oma lugejatele avaldame:

- 1) Kongressil tuleb samme astuda, et kawatsetaw üleriikline asunduste kongress saaks üleüldiseks Eesti kongressiks;
- 2) Omalt poolt kaasa mõjuda, et wiibimata saaks elule kutsutud Weneriigis elawate mittewalitsewate rahwaste blokk, mille siht oleks Asutawasse Kogusse saata autonomista-föderalista;
- 3) hoolitseda et kongressi tööst ka Wene ajakirjanduses kirjeldused ilmuksid. See õhutaks teisi rahwaid tööle ja kaudsel teel tutvustaks Eestit.

Märkus: Rostowi D. ä. Eesti Klubi on kogu oma tegewuse ajal (4 kuu jooksul) peale paarikümne artikli kohalikkudes Wene lehtedes Eesti elu kohta avaldanud. Kahjuks, Põhjarajoni kongressi üle ei ilmunud Peterburi Wene lehtedes mitte sõnagi.

Rostowi D. ä. Eesti klubi nimel

Abiesimees *Karl Solon.*

Petrogradi ajaleht Vabadus (nr. 93), 12. oktoober 1917, lk. 2

Postimees (nr. 236), 16. oktoober 1917, lk. 2

Rostowi D. ä. Eesti klubi.

1. oktoobril pidas Rostowi D. ä. Eesti klubi üleüldist koosolekut, mille päewakorras olid järgmised küsimused:

1. Muljed kodumaalt (prof. E. Rosenthal);
2. Eesti sõjapõgenejad (R. Renning);
3. Aruanne klubi eestseisuse tegewusest (K. Solon);
4. Raamatukogu ja muud küsimused.

Prof. E. Rosenthal (klubi esimees), kes suwel kodumaal wiibis, andis seletust Eesti Maapäewa tegewusest ja Rahwuskogu üle, mis Tallinnas ära peeti ja millest kõneleja pealtkuulajana osa wõttis. Muu seas näitas hr. Rosenthal, et kodumaal olla liig palju parteilist õõrumist, mis segab ühist tööd nüüdsel tähtsal silmapilgul, kus tingimata peaks kõik rahwa jõud ühel nõul wabale Eestile kindla aluse panema. Peale selle rääkis E. Rosenthal sellest, kui väga kahjulik on tervele Eesti rahwale „kiiremeeste” (enamlaste) taktika, mis meie rahwuslist asja püüab nõnda korraldada, nagu Wene marurahwuslased ja kadetid seda igatsewad. Nagu teada, eitawad „kiiremehed” Eesti osariigi loomist ja nende teguwiis ei ole muud kui Wene pilli järele tantsimine, mille juuers nad meie rahwa pühamatest püüetest midagi ei hooli.

Hr. Renning arutas küsimust, kuidas wõiks Rostowi D. ä. Eesti asundus sõjapõgenejatele abiks olla, kui need juhtuks edaspidi Rostowi tulema. Muidugi olgu tähendatud, et igaüks katsugu, kui wähegi wõimalik, kodumaale paigale jääda, sest Wenemaal ei oota eestlasi sugugi kerged päewad. Koosolek tegi otsuseks Kaukasia Eesti asundustelt kirjalikult järel küsida, kas need ei saaks sõjapõgenejaid vastu wõtta.

K. Solon (abiesimees) kandis ette pikema aruande klubi eestseisuse tege- wusest. Kui Eesti rahwus-politilise klubi esitus, on eestseisus kõik püüdnud teha, et sinist-must-walget lippu, mis klubi ehib, suures lugupidamises hoida.

Eesti klubil on praegu lugemiselaud paremate Eesti lehtedega. Koosolekul tehti otsuseks klubi juure ka eestikeelset raamatukogu asutada. Üksikud liikmed lubasid oma poolt klubile raamatuid kinkida. Raamatukogu heaks pandi omawahel ka raha kokku.

Igal neljapäewal ja pühapäewal on klubis suuremad kooskäimised, kus kõige rohkem politilise elu üle läbirääkimisi peetakse. Klubi adress: Большая Са- довая No. 35.

Forbushofsky.